

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนนิทาน โดยใช้เทคนิคกอร์ดอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนนิทานโดยใช้เทคนิคกอร์ดอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 41 คน โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนนิทานโดยใช้เทคนิคกอร์ดอน ที่ประกอบไปด้วย 5 แผน จำนวน 13 คาบเรียน แบบประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเกณฑ์การประเมินความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนนิทาน ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สรุปและอภิปรายผล ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

ผู้เรียนที่ได้เรียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนนิทานโดยใช้เทคนิคกอร์ดอน มีความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนนิทานเพิ่มสูงขึ้นระหว่างการทดลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาดังกล่าวมีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนนิทานโดยใช้เทคนิคออร์ดอน เป็นการสอนตามแนวคิดของ William J.J.Gordon ทำให้มีพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ที่สูงขึ้น จะเห็นได้จากคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนนิทานของนักเรียนสูงขึ้นตามลำดับ จากงานชิ้นที่ 1 ที่มีค่าเฉลี่ยเพียง 6.67 อยู่ในระดับความคิดสร้างสรรค์ พอใช้ งานชิ้นที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 7.95 อยู่ในระดับความคิดสร้างสรรค์ ดี และงานชิ้นที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 9.51 อยู่ในระดับความคิดสร้างสรรค์ ดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

1. ผู้สอนใช้คำถาม/ประโยค/ข้อความช่วยให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบ ผู้สอนให้คำถามแปลกแหวกแนวเพื่อสร้างความสนใจให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบ ทำให้ผู้เรียนต้องพยายามคิดดังที่ Schiever (1991 อ้างใน นภเนตร ธรรมบวร, 2544) กล่าวว่า คำถามเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการส่งเสริมกระบวนการคิด และการพัฒนาความคิดขั้นสูง
2. ไม่มีการปิดกั้นคำตอบของผู้เรียน คำถามเป็นคำถามปลายเปิด คำตอบเป็นคำตอบเปิดกว้างไม่มีผิด คำตอบทุกคำตอบเป็นคำตอบที่ถูกต้อง อีกทั้งผู้เรียนสามารถเสนอคำตอบได้ไม่จำกัดจำนวนเท่าไรก็ได้ตามความต้องการ สอดคล้องกับ Schiever (1991 อ้างใน นภเนตร ธรรมบวร, 2544) ที่บอกไว้ว่า คำถามที่ครูใช้ควรเป็นคำถามปลายเปิดซึ่งส่งเสริมการคิดแก้ปัญหา การเปรียบเทียบและทางเลือกคำถามที่ส่งเสริมให้เด็กคิดแก้ปัญหานั้นจะต้องมีคำตอบที่ถูกต้องอย่างหลากหลาย ไม่ใช่มีเพียงคำตอบเดียว ทั้งนี้เพื่อให้เด็กมีความคิดที่เปิดกว้าง สามารถคิดได้หลายทาง (Divergent thinking)
3. คำตอบทุกคำตอบที่ผู้เรียนเสนอมาจะไม่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ ตำหนิติเตียนทั้งจากครูและจากเพื่อน ทุกคนยอมรับคำตอบทุกคำตอบทำให้ได้คำตอบสุดท้ายที่มีความแปลกใหม่และสร้างสรรค์ ดังที่ Osborn(1957) กล่าวว่า การปลดปล่อยความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งถูกกดคั้นไว้ให้พุ่งพรูออกมาจำนวนมาก จะเริ่มด้วยการไม่วิพากษ์วิจารณ์ในสิ่งที่สมาชิกในกลุ่มคิดขึ้นว่าเป็นสิ่งดีหรือไม่ หากแต่จะพยายามกระตุ้นให้ทุกคนคิดให้มากที่สุดเสียก่อน
4. ผู้สอนใช้คำถาม/ประโยค/ข้อความคล้ายกับการใบ้คำ แต่เป็นการใบ้จากคำถาม/ประโยค/ข้อความไกลจากปัญหาจริงๆก่อน แล้วค่อยแคบเข้า ค่อยๆใบ้ใกล้กับปัญหาจริงๆ เข้ามาเรื่อยๆ ผู้เรียนจึงต้องคิดหาคำตอบ อีกทั้งผู้สอนมีการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดแปลง/ประยุกต์คำถาม/ประโยค/ข้อความเดิมมาใช้ตอบในการคำถาม/ประโยค/ข้อความครั้งใหม่ ขณะที่ผู้เรียนคิดคิดแปลง/ประยุกต์คำตอบเดิมให้สามารถตอบใหม่

ผู้เรียนต้องใช้การคิดอย่างหลากหลาย เช่น คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดเปรียบเทียบ จนสุดท้ายออกมาเป็นคำตอบที่แปลกใหม่ไม่เหมือนใคร นั่นคือความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นไปตามที่ สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545, หน้า 74) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบใช้คำถาม เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการทางความคิดของผู้เรียน โดยผู้สอนจะป้อนคำถามในลักษณะต่างๆ ที่เป็นคำถามที่ดี สามารถพัฒนาความคิดผู้เรียน ถามเพื่อให้ผู้เรียนใช้ความคิดเชิงเหตุผล วิเคราะห์ วิจาร์ณ สังเคราะห์ หรือ การประเมินค่าเพื่อจะตอบคำถามเหล่านั้น

จากการดำเนินตามกิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยที่ 1 : เทคนิคกอร์คองกับการเขียนนิทาน แผนที่ 1 : เรียนรู้นิทาน ในแผนการสอนนี้เป็นแผนแรกผู้สอนยังไม่ได้ดำเนินการตามเทคนิคกอร์คอง เมื่อผู้สอนดำเนินตามแผนการสอนคือชวนผู้เรียนสนทนา เช่น ผู้สอนถามว่า “นักเรียนพอจะจำได้ไหม หนังสือเล่มแรกที่นักเรียนรู้จัก ที่นักเรียนคุ้นเคยคือหนังสืออะไร” ปรากฏว่ามีผู้เรียนร่วมการสนทนากับผู้สอนเพียง 5 คนเท่านั้นและเป็นนักเรียนที่นั่งแถวหน้าสุดของชั้นเรียนด้วย เมื่อเริ่มการสอนหน่วยที่ 1 : เทคนิคกอร์คองกับการเขียนนิทาน แผนที่ 2 : ผสานกอร์คองผู้สอนได้ให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดและวิธีการดำเนินการเทคนิคกอร์คอง จากนั้นให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม โดยมีหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้ดำเนินการ ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนพบว่า ผู้เรียนกล้าคิด กล้าเสนอคำตอบ สมาชิกทุกคนแย่งกันเสนอคำตอบ และพบว่าคำตอบของผู้เรียนเป็นคำตอบที่แปลกใหม่ขึ้นเรื่อย โดยเฉพาะเมื่อมีสมาชิกในกลุ่มเสนอความคิดที่แปลกใหม่สมาชิกคนอื่นๆ ก็จะพยายามเสนอความคิดที่แปลกใหม่ขึ้นกว่าเดิมอีก ผู้เรียนสนุกสนานคล้ายกับการเล่นแข่งกันเสนอคำตอบให้แปลกกว่าของสมาชิกที่เสนอไป เช่นเดียวกับที่ เสาวลักษณ์ นภาลัย (2548, หน้า 42) พบว่า การสอนในชั้นเรียนนั้นถ้าผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นในเรื่องของกิจกรรม และให้ความรู้เนื้อหาวิชาเพียงอย่างเดียวตลอดคาบเวลาของการสอน จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายได้ การถามคำถามกระตุ้นความคิดของผู้เรียน และเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนสนใจการเรียน แต่สุดท้ายเมื่อผู้เรียนต้องลงความเห็นเลือกคำตอบที่ดีที่สุดสมาชิกทุกคนก็ยอมรับคำตอบที่เป็นข้อเสนอดีที่สุดแม้ว่าจะไม่ใช่คำตอบที่ตนเสนอก็ตาม ในกิจกรรมที่ผู้สอนให้ผู้เรียนทำการเขียนนิทานกลุ่มละ 1 เรื่องและวางแผนการแสดงละคร ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนเห็นว่าผู้เรียนได้มีการวางแผนออกแบบการแสดงละครอย่างแปลกใหม่ ทั้งการทำฉาก การบรรยาย ส่งผลให้ละครที่ผู้เรียนแสดงออกมาเป็นละครสร้างสรรค์

ในหน่วยที่ 2 : ใช้เทคนิคกอร์คองในการแต่งนิทาน แผนที่ 1 : ดำเนิน เป็นแผนการสอนแรกที่ผู้เรียนลงมือเขียนนิทานของตนเอง ในแผนการสอนนี้ผู้เรียนทำกิจกรรมกลุ่มคือร่วมกันเสนอองค์ประกอบของนิทานทั้ง 5 องค์ประกอบ ซึ่งผู้สอนเห็นว่าจากหน่วยที่ 1 : เทคนิคกอร์คองกับ

การเขียนนิทาน แผนที่ 2 : ผสานกอร์ดอน คำตอบแรกที่ผู้เรียนเสนอจะยังไม่ค่อยมีความแปลกใหม่เท่าใดนัก แต่จะค่อยๆ เริ่มมีความแปลกเพิ่มขึ้นๆเรื่อยๆ ในคำตอบต่อๆ มา แต่ในแผนที่เพียงคำตอบแรกผู้เรียนก็เสนอคำตอบที่แปลกใหม่แล้ว ทำให้สมาชิกภายในกลุ่มคนอื่นๆ ต้องพยายามคิดหาคำตอบใหม่มาเสนอให้แปลกใหม่กว่าเดิมอีก ผู้สอนพบว่าผู้เรียนใช้เวลาในการคิดคำตอบที่มีความแปลกใหม่ได้เร็วกว่าแผนที่แล้วและเป็นคำตอบที่แปลกใหม่กว่าแผนที่แล้วด้วย เมื่อถึงเวลาลงมือเขียนนิทานผู้เรียนแต่ละคนต่างสนุกสนานที่จะคิดเชื่อมโยงแต่ละองค์ประกอบเพื่อสร้างเป็นโครงเรื่องที่แปลกใหม่ สอดคล้องกับ ชาตรี สาราญ (2542, หน้า 63) ที่บอกว่า การใช้คำถามช่วยให้ผู้เรียนนำเสนอความคิด โดยเฉพาะทักษะการเขียนที่จะเด่นชัด โดยมีเหตุผลประกอบการเขียนความลุ่มลึกของภาษาที่นำเสนอ ช่อมแสดงถึงความเป็นผู้รู้จริงในการใช้ภาษา

หน่วยที่ 2 : ใช้เทคนิคกอร์ดอนในการแตงนิทาน แผนที่ 2 : ตะรุเตา เนื่องจากผู้เรียนคุ้นเคยกับวิธีดำเนินการของเทคนิคกอร์ดอนอย่างดีแล้ว ดังนั้นเมื่อผู้สอนใช้คำถามให้ผู้เรียนเสนอคำตอบ ผู้เรียนจึงแย้งกันตอบอย่างวุ่นวาย แต่เมื่อผู้สอนพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดค้นเปลี่ยนแปลง/ประยุกต์คำตอบเดิมมาตอบ ผู้สอนพบว่าผู้เรียนใช้เวลาค่อนข้างนานในการคิดค้นเปลี่ยนแปลงเพื่อเชื่อมโยงคำตอบเดิมให้สอดคล้องกับปัญหาใหม่ แต่ผู้เรียนก็สามารถคิดคำตอบที่แปลกใหม่ได้ในเวลาต่อมา คังแนวคิดของ Schiever (1991 อ้างใน นภเนตร ธรรมบวร, 2544) ที่กล่าวไว้ว่า คำถามที่ครูถามควรเป็นคำถามที่ช่วยให้เด็กเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของตนกับการเรียนรู้ในปัจจุบัน

หน่วยที่ 2 : ใช้เทคนิคกอร์ดอนในการแตงนิทาน แผนที่ 3 : เตือนใจ เป็นแผนการสอนที่ผู้เรียนใช้เวลาในการคิดหาคำตอบนานที่สุด โดยเฉพาะคำถามที่ผู้สอนถามว่า “เรื่องที่นักเรียนจะสอนต้องเกิดประโยชน์ทั้งปัจจุบันและอนาคต นักเรียนจะสอนอะไร” นักเรียนใช้เวลาคิดค่อนข้างนานและมีผู้เรียนเสนอคำตอบน้อย ในคำถามสุดท้ายที่ผู้สอนถามว่า “ถ้านักเรียนต้องแตงนิทานนักเรียนจะให้ข้อคิดอะไรกับคนอ่าน” ในคำตอบแรกๆ ที่นักเรียนเสนอมาเป็นข้อคิดแบบเดิมๆ เช่น คนเป็นที่พึ่งแห่งตน ความสามัคคีคือพลัง ผู้สอนก็พยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนนำคำตอบเดิมมาคิดแปลง/ประยุกต์ให้สอดคล้องกับคำถามใหม่ ซึ่งในตอนแรกผู้เรียนก็เสนอข้อคิดที่แปลกใหม่ แต่เป็นข้อคิดที่ไม่ค่อยมีประโยชน์ต่อส่วนรวมเท่าใดนัก ผู้สอนก็ต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดอีก

หลังจากผู้เรียนถูกกระตุ้นด้วยวิธีการเทคนิคกอร์ดอนบ่อยๆ ผู้เรียนจะเกิดความคุ้นเคยจนเคยชินกับการคิดหาคำตอบด้วยวิธีการนี้ และเกิดเป็นปรกตินิสัย ดังนั้นเมื่อผู้สอนให้ผู้เรียนเขียนนิทาน ผู้เรียนจึงใช้วิธีการเทคนิคกอร์ดอนในการคิดออกแบบ โครงเรื่อง ตัวละคร แนวคิด ฉากและบทสนทนา ทำให้งานเขียนนิทานของผู้เรียนมีความแปลกใหม่ไม่เหมือนใคร มีจินตนาการสูง องค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบร้อยเรียงเชื่อมโยงกันอย่างลงตัว มีความเป็นเอกภาพและมีการอธิบายรายละเอียดอย่างสมเหตุสมผล อีกทั้งเป็นนิทานที่มีแนวคิดที่ให้ข้อคิดที่มีประโยชน์ต่อคน

อ่านเอง ต่อคนรอบข้าง และต่อสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของถวัลย์ มาศจรัส (2545) ที่กล่าวว่า งานเขียนเชิงสร้างสรรค์ต้องเป็นงานเขียนที่เขียนด้วยสำนวนภาษาที่มีลักษณะเฉพาะของตนเอง หรือมีรูปแบบการเขียนที่แปลกใหม่ และมีคุณค่าต่อสังคม อีกทั้งสอดคล้องกับลักษณะสำคัญของงานเขียนที่กรมวิชาการ กล่าวไว้ว่า ลักษณะสำคัญของงานเขียน คือ มีความคิดแปลกใหม่ ใช้ภาษาคมคาย กระชับรัดกุม เร้าความรู้สึก และเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน เมื่อผู้เรียนคุ้นเคย เคยชินจนติดเป็นนิสัยใช้เทคนิคกอร์คอนในการคิดแก้ปัญหาแล้วต่อไปจะทำให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ สามารถคิดได้อย่างคล่องแคล่ว และอาจจะทำให้คิดเป็นนิสัยในการคิดแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวันด้วย

จากผลการวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของของ วีระศักดิ์ บางโรย (2443) เรื่อง ผลการใช้กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในการสอนเขียนร้อยกรองสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 งานวิจัยของปฏิพันธ์ อุทยานกุล (2545) ที่ศึกษาเรื่องการใช้กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เพื่อสอนเขียนเรื่องสั้นสำหรับนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ งานวิจัยของสุชัญญา วงศ์เวสซ์ (2552) วิจัยเรื่อง ผลการใช้รูปแบบกระบวนการสอนคิดสร้างสรรค์เพื่อสอนเขียนนิทานอนุรักษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และงานวิจัยของ ปิยะฉัฐ ไชยาพันธ์ (2551) ศึกษาเรื่อง การใช้เทคนิคกอร์คอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์และแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งงานวิจัยทุกเรื่องต่างพบว่าผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนนิทานโดยใช้เทคนิคกอร์คอน ในงานวิจัยนี้ เป็นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีวิธีคิดที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์ของความคิดที่มีความแปลกใหม่ แหวกแนว ฉีกกรอบ ไม่ซ้ำใคร จากการเชื่อมโยงความรู้เดิมเข้ากับความรู้ใหม่ ทำให้ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญอย่างรอบด้านในตัวเอง และติดเป็นนิสัยไปใช้ในการแก้ปัญหาคำถามในชีวิต

ข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. ข้อเสนอในด้านการเรียนการสอน

1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคกอร์ดอน เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนมีความสำคัญมาก เพราะผู้สอนเป็นผู้ตั้งคำถาม ผู้สอนต้องตั้งคำถามจากกว้างไปหาแคบคล้ายกับรูปสามเหลี่ยมหัวคว่ำเพื่อให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบให้หลากหลายแบบไม่จำกัดจนในที่สุดได้คำตอบที่สร้างสรรค์ที่สุด

1.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคกอร์ดอน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เสนอคำตอบอย่างอิสระ ควรระวังคำตอบที่กระทบกับบุคคลอื่น หรือคำตอบที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการเมือง หรือเรื่องไม่เหมาะสม เรื่องเพศ เรื่องล้อเลียน

1.3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคกอร์ดอน เมื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เสนอคำตอบอย่างอิสระคั้งนั้นจึงเป็นธรรมดาที่บรรยากาศในชั้นเรียนจะวุ่นวาย ผู้สอนต้องมีวิธีการจัดการการแย่งกันแข่งขันกันเสนอคำตอบเป็นสิ่งที่ดีแต่ก็ต้องควบคุมไม่ให้วุ่นวายเกินไป

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีศึกษาเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนนิทานโดยใช้รูปแบบการสอนอื่น

2.2 ควรมีการใช้เทคนิคกอร์ดอนในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนในคิควหัวข้อโครงการภาษาไทย หรือใช้เทคนิคกอร์ดอนในการพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ที่ใช้เป็นสื่อการสอนของผู้สอน